

Honismereti mozgalom Ózdon

Nagy Károllyal beszélget
Kerékyártó Mihály

A Honismereti mozgalommal szinte egyidős az Ózdi Népművelési Intézmények Honismereti Köre. Tevékenysége ma már nemcsak az ózdiak körében közismert, de a városon kívül is figyelemmel kísérik eredményeiket. A kör titkárát – Nagy Károlyt – arra kértem: mondja el, milyen sikerrel munkálkodtak az elmúlt öt esztendő során?

Eseményekben és eredményekben elég gazdag öt esztendő van mögöttünk. Annak ellenére, hogy ezen időszaknak voltak „hullámvölgyei” is, mind szervezeti, mind tartalmi vonatkozásban. Mális egy gondot említek: a tárgyi gyűjtést nem tudjuk folyamatosan végezni. Ugyanis helytörténeti múzeum hiányában a begyűjtött anyagot nem tudjuk bemutatni, megóvása is kezd kritikussá válni.

A népi, munkásmozgalmi, helytörténeti hagyományok írásos emlékeinek gyűjtése, feldolgozása, tanulmányok készítése annál gazdagabb – különösen az utóbbi időben vett nagyobb lendületet. 1976-ban a megyei Istvánffy Gyuláról elnevezett helytörténeti pályázaton négy szakköri tagunk vett részt, akik közül egy I. és egy II. helyezést ért el, ketten pedig pénzjutalomban részesültek.

A Szegedi Kenderfonó és Szövőipari Vállalat újból felkérte körünket, hogy az 1969-ben kölcsönadott kenderfeldolgozási eszközöket az 1977 tavaszán Szegeden megrendezendő kiállításra ismét adjuk kölcsön. Vállalatuk ekkor ünnepelte fennállásának 100 éves évfordulóját. Körünk vezetősége úgy döntött, hogy kérésüket teljesítjük, és segítünk a kiállítás megrendezésében.

Az 1977. évi tevékenységünk során köri tagjaink ismét szerepeltek a megyei és országos honismereti pályázatokon, ahol értékes helyezéseket értek el. 4 fővel részt vettünk az önkéntes néprajzi és nyelvjárási gyűjtők VIII. országos találkozóján Kőszegen, ahol dr. Faggyas István köri tagunk a Sajtó menti sírjelekről rendezett kiállítást és tartott előadást.

Kiadtuk az Ózdi Honismereti Közlemények I. számaként Dobóssy László: Ózd utcahálózata című munkáját. Megindítottuk a Tájak, korok, múzeumok mozgalmat az ÖKSE turisztaszakosztályánál, a városi KISZ-szervezetekben és köri tagjainknál.

Körünk szervezeti életében néhány éve változás állt be. Czakó Gyula, körünk titkára 1979 augusztusában tragikus hirtelenséggel elhunyt. A kör újjáalakuló közgyűlésére október 19-én került sor, ahol 43 fő vett részt. A megjelentek szinte kivétel nélkül ma is a kör tagjai. Ekkor történt meg az új titkár kinevezése is személyemben. A kör akkori vezetőségével kidolgoztuk s a közgyűlésen előterjesztettem a kör előtt álló feladatokat, melyet a tagság elfogadott.

Hazánk felszabadulásának 35. évfordulója alkalmából honismereti pályázati felhívást adtunk ki. A pályázatot meghirdető szervek: Ózd városi Tanács V. B. művelődésügyi osztálya, a Hazafias Népfront Ózd városi Bizottsága, a KISZ Ózd városi Bizottsága, valamint az Ózdi Népművelési Intézmények igazgatósága volt.

Milyen eredménnyel járt a pályázati felhívás?

A pályamunkák száma és azok tartalma felülmúlta a várakozást. Olyan értékes dolgozatok születtek, amelyek megőrzik az utókor számára azokat az eseményeket, amelyeknek ma még cselekvő részesei, élő

tanúi vannak, de a jövőben ezek már a történelem s egy hősi korszak dokumentumává válnak. 9 pályamunka érkezett be, ebből 7 pályázat készítője körünk tagja.

A pályázatot meghirdető szervek igen hasznos és felbecsülhetetlen értékű kezdeményezése nem állt meg csupán az évforduló alkalmánál. A pályázatot rendszeressé tették, s a jövőben minden évben meghirdetik. A helyi eredményhirdetés után a dolgozatok részt vesznek a megyei és országos pályázatokon is. A kör vezetősége is minden segítséget megad a kutatómunkához, a pályázatok elkészítéséhez. A kör foglalkozásokon módszertani, szakmai útmutatást nyújt az érdeklődők számára. Foglalkozásaink a kör tagjai beszámolni kutatásaikról, azok eredményeiről, majd ezt követően megvitatjuk azokat, s így igazi műhelymunkát végzünk összejevőteleinken. Évenként néhány alkalommal megyei, országos hírű szakemberek meghívásával tesszük továbbképzés jellegűvé klubfoglalkozásainkat.

Ismereteim szerint több kitüntetett tagja van a körnek.

Igen! A Magyar Néprajzi Társaság 1979-ben Sebestyén Gyula-émlékéremmel tüntette ki *Dobossy László* nyugalmazott iskolaigazgatót, körünk tagját. A kitüntetés odaítélését így méltatta a Honismeret 1979. 5-6. száma „Kiváló gyűjtőmunkájával és értékes publikációival jelentősen hozzájárult az ózdi honismereti szakkör és az Ózd környéki gyűjtőmozgalom felvirágoztatásához.”

A muzeológusok legmagasabb kitüntetésében – Móra Ferenc-émlékérem – részesült *Vass Tibor*, az Ózdi Kohászati Üzemek Gyártörténeti Múzeumának vezetője, köri tagunk. „Személyének – méltatták – meghatározó szerepe volt abban, hogy városunk ma már országos hírű gyártörténeti múzeummal rendelkezik. A nemes törekvések sikerét, hatékonyságát tények, adatok sora igazolja.”

1980. augusztus 20-án újabb elismerésben részesült Körünk két tagja: *Dobossy László* és *dr. Faggyas István*, akiket az Ortutay-émlékéremmel tüntettek ki, kiemelkedő honismereti munkájuk megbecsüléséért. A kitüntetettek örömeiben körünk minden tagja osztozott, ugyanakkor tiszteletre méltó elismerése ez az Ózdi Honismereti Körnek is.

Van-e kapcsolatuk az iskolákkal?

Valamennyi ózdi általános és középiskola részére megküldtük *Dobossy László*: Ózd utcahálozata című könyvét. Továbbá három alkalommal a pedagógusok munkáját segítő előadásokat tartottunk. Egy ízben pedig műemléki filmeket vetítettünk a tanulóifjúság számára, amely szorosan kapcsolódott minden iskolatípusban a történelem tantárgyhoz.

Milyen egyéb kapcsolatai vannak a körnek?

Folyamatosan ápoltuk kapcsolatunkat a Kelemér-gömörszöllői Múzeumbarát Körrel. Minden rendezvényükön szép számmal vettek részt körünk tagjai. Rendszeresnek mondható továbbá a Hazafias Népfront Sárospatak városi Bizottságának Honismereti Bizottságával és a Tanítóképző Főiskola Honismereti Körével való találkozás, a tapasztalatok kicserélése. Az ÓKÚ Gyártörténeti Múzeummal összehangolt terv alapján dolgozunk. Segítjük egymás munkáját. Rendezvényeinket is közösen szervezzük, azokon kölcsönösen részt veszünk.

Véleményünk szerint ezek a testvérkapcsolatok teszik lehetővé, hogy a gyár- és település-, várostörténet kutató- és gyűjtőmunkát eredményesen végezzük, s azok eredményeiről egymást tájékoztassuk. Ezenkívül természetesen a város lakóit is meg kell ezekkel ismertetni, sőt az Ózdra látogatókat is. Bizunk abban, hogy a kör régi gondja is megoldódik, talán a Gyártörténeti Múzeummal egy épületben (ez lenne a legszerencsésebb és célravezető). S akkor a gyár fejlődését bemutató termék mellett tekinthetné meg a látogató a település történetét, a gazdasági értékeket létrehozó emberek életmódjának alakulását, a munkásmozgalmi hagyományokat, a környék néprajzát, a bányászat fejlődését bemutató tárgyi és helytörténeti értékeinket is. Ez a lehetőség újabb lendületet adna a további munkához.

Milyen terveik vannak?

Vezetőségünk úgy véli, munkánk a fellendülés időszakába lépett, melyet a jövőben tovább kell fokozni, színvonalát magasabb szintre kell emelni, tevékenységét a város környéki településekre is ki kell terjeszteni. Minél több érdeklődőt kell megnyerni a nemes ügynek, hogy a sajátos eszközeinkkel egyre jelentősebb szerepet töltsünk be a szocialista tudatformáló és nevelő munkában.

A Honismereti Kör a közelmúltban jelentette meg a Lakóhelyünk, Ózd című kiadvány 6. kötetét. A kör sokirányú munkájának jó tükre ez az összeállítás. Bizonyítja, milyen sokan és lelkesen munkálkodnak a település múltjának megismerésén és megismertetésén.